

УДК 338.246.025.88:377:69

ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

Роман Фриз,
аспірант Інституту професійної освіти
НАПН України,
<https://orcid.org/0009-0006-1902-3634>
e-mail: roman.fryz@gmail.com

Анотація. У статті визначено фактори розвитку державно-приватного партнерства у закладах професійної освіти, що є основою організаційно-педагогічних умов розвитку проєктів державно-приватного партнерства у будівельній галузі. Схарактеризовано особливості будівельної галузі, що впливають на систему науково-методичних, педагогічних і організаційно-практичних заходів, спрямованих на формування та застосування компетентностей здобувачів освіти, необхідних для професійної діяльності.

Ключові слова: державно-приватне партнерство, заклади професійної освіти, кваліфіковані робітники, будівельна галузь.

FACTORS OF DEVELOPMENT OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP IN VOCATIONAL EDUCATION INSTITUTIONS OF THE CONSTRUCTION INDUSTRY

Roman Fryz,
Postgraduate student of the Institute of Vocational
Education of the NAES of Ukraine

Abstract. The article identifies the factors of development of public-private partnerships in vocational education institutions, which are the basis for the organizational and pedagogical conditions for the development of public-private partnership projects in the construction industry. The features of the construction industry that affect the system of scientific, methodological, pedagogical, organizational and practical measures aimed at the formation and application of the competencies of students necessary for professional activity are characterized.

Keywords: public-private partnership, vocational education institutions, skilled workers, construction industry.

З огляду на концептуальні напрями розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної освіти учасниками такого партнерства є заклад професійної освіти та приватний партнер. Таке партнерство, за своєю сутністю, є поєднанням інтересів представників різних секторів економіки – державного (також комунального) і приватного (Радкевич et al., 2023). Тому учасниками проекту партнерства можуть бути приватний партнер та виключно державний або комунальний заклад професійної освіти (Фриз, 2024, с. 100). Заклади професійної освіти будівельної галузі здійснюють підготовку кваліфікованих робітників за професіями, що згідно з Національним класифікатором України «Класифікатор професій» ДК 003:2010 визначаються як професії будівельників будівель та споруд за кодами 712, 7120-7134 (Класифікатор професій, б. д.). Серед сукупності відкритих даних Реєстру суб'єктів освітньої діяльності Єдиної державної електронної бази з питань освіти найбільш прийнятним для формування переліку та аналізу питомої ваги закладів професійної освіти будівельної галузі виявилися дані «Кількість здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти». У результаті визначено, що станом на 01 січня 2025 року, у 637 закладах професійної освіти навчається 211967 здобувачів, з них 240 закладів здійснюють підготовку 22873 здобувачів за професіями будівельної галузі, що становить 37,7 % закладів та 10,8 % здобувачів від загальної кількості. Варто зазначити, що серед закладів професійної освіти, які готують майбутніх кваліфікованих робітників будівельної галузі, відсутні приватні. (Кількість здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти. Відкриті дані, б. д.)

Специфіка будівельної галузі значною мірою впливає на систему науково-методичних, педагогічних і організаційно-практичних заходів, спрямованих на формування та застосування компетентностей здобувачів освіти, необхідних для професійної діяльності у цій галузі (Пригодій, 2011). Відповідно, проект державно-приватного партнерства, орієнтований на підготовку майбутніх кваліфікованих робітників будівельної галузі, має враховувати такі її особливості:

матеріаломісткість процесу здобуття практичних навичок (будівельні роботи вимагають значних витрат на будівельні матеріали,

обладнання та інструменти, що суттєво впливає на організацію освітнього процесу);

високий рівень технічного регулювання, що потребує набуття здобувачами компетентностей для виконання обов'язкових технологічних вимог у будівництві;

підвищений ризик травматизму у будівельній галузі зумовлює необхідність організації системи управління охороною праці під час практичної підготовки здобувачів професійної освіти;

актуальність компетентностей випускників закладів професійної освіти, які повинні відповідати запитам споживачів будівельної продукції, потребам підрядників, тенденціям ринку праці, вимогам сучасних технологій, зокрема щодо енергоефективності та «зеленого» будівництва;

залежність навчання від кліматичних і географічних умов (для процесу будівництва властива стадійність та циклічність, він часто обмежений сезоном, погодними умовами та специфікою регіону; це потребує гнучкої організації практичної підготовки із можливим корегуванням часових рамок та використання сучасних симуляторів для моделювання будівельних процесів у різних умовах);

тісний взаємозв'язок будівельної галузі з іншими галузями (сучасне будівництво інтегрує в себе знання з інженерії, архітектури, геодезії, екології, енергетики, що вимагає розроблення комплексних освітніх програм із професійно-практичної підготовки; заклади професійної освіти повинні взаємодіяти не лише з будівельними компаніями, а й з виробниками будівельних матеріалів, обладнання (устаткування), інструментів).

Забезпечення ефективного розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної освіти будівельної галузі потребує створення відповідних організаційно-педагогічних умов. М. Бирка та Л. Лупаренко, досліджуючи сутність, властивості та методи формування конструкту «організаційно-педагогічні умови» пропонують визначати його як «сукупність спеціально створених обставин досліджуваного процесу (досліджуваної готовності/компетентності), що забезпечують управління цим процесом (феноменом), як певної системи, що відбиває авторське бачення внутрішньої упорядкованості та узгодженої взаємодії між усіма її складовими частинами і підсистемами, спрямованої на досягнення бажаної мети» (Бирка & Лупаренко, 2023, с. 18-19).

Аналіз розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної освіти дав змогу виокремити орієнтовну сукупність факторів, що є основою для визначення організаційно-педагогічних умов, необхідних і достатніх для його ефективного впровадження в закладах професійної освіти будівельної галузі.

Поєднання теоретичних знань, практичних навичок, інтеграції інноваційних технологій в освітній процес, адаптація освітніх програм до потреб ринку праці – сукупність взаємопов'язаних заходів, що реалізуються через співпрацю закладів професійної освіти та представників бізнесу будівельної галузі (Радкевич, 2024, с. 14).

Розвиток матеріально-технічної бази – створення навчально-виробничих центрів у співпраці з будівельними компаніями та оновлення обладнання.

Впровадження і поширення дуальної форми навчання для професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників будівельної галузі – як концептуальний напрям розвитку державно-приватного партнерства, що через властиві йому механізми співпраці, може сприяти залученню бізнесу до участі в практичній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників будівельної галузі в умовах дуальної форми навчання (Гайдук et al., 2023, с. 57-58, 67, 80).

Формування та вдосконалення професійної компетентності педагогічних працівників, які залучаються до проєкту державно-приватного партнерства – організація програм підвищення кваліфікації для педагогічних працівників, стажування в будівельних компаніях (Радкевич et al., 2024, с. 21, 23, 57).

Моніторинг і оцінка ефективності впровадження проєктів державно-приватного партнерства – аналіз результатів співпраці з приватним сектором і коригування підходів до підготовки майбутніх кваліфікованих робітників.

Застосування управлінського та освітнього консалтингу щодо проєктів державно-приватного партнерства – участь закладу професійної освіти у проєкті державно-приватного партнерства передбачає прийняття управлінських рішень для подолання тих викликів, що можуть унеможливити реалізацію проєкту. До таких викликів можна віднести необхідність: ініціації та впровадження значних змін в діяльність закладу; ухвалення управлінських рішень в умовах невизначеності та ризиків; проведення інформаційно-аналітичних досліджень; залучення спеціалістів в багатьох галузях; незалежної оцінки проєкту партнерства тощо. Управлінський та

освітній консалтинг є тим ефективним інструментом, що покликаний виявити проблеми керування та організації, розробити рекомендацій з їх вирішення та сприяння виконанню (Гайдук et al., 2023, с. 51–53; Кравець, 2022, с. 132).

Проектування ефективних моделей розвитку державно-приватного партнерства у закладах професійної освіти та їх реалізація у пілотних проєктах – експериментальне впровадження моделей партнерства для оцінки їхньої ефективності.

Розроблення методичних рекомендацій щодо розвитку державно-приватного партнерства у закладах професійної освіти будівельної галузі – наявність чітких алгоритмів впровадження партнерства між бізнесом та закладами освіти, що здійснюють підготовку майбутніх кваліфікованих робітників будівельної галузі.

Формування системи управління ризиками в умовах державно-приватного партнерства щодо виявлення, оцінки, мінімізації та розподілу ризиків між учасниками партнерства (Радкевич et al., 2024, с. 17, 43, 49-50).

Підвищення компетентності керівників закладів професійної освіти щодо державно-приватного партнерства – організація тренінгів і навчальних програм для управлінців освітніх закладів задля ефективного управління партнерськими проєктами.

Удосконалення нормативно-правового регулювання державно-приватного партнерства у сфері професійної освіти – адаптація законодавчої бази до сучасних викликів, чітке визначення правових засад взаємодії між державними та приватними партнерами, розробка механізмів державної підтримки проєктів партнерства тощо (Кравець, 2022, с. 132).

Таким чином, розвиток державно-приватного партнерства у закладах професійної освіти будівельної галузі зумовлюється впливом визначених факторів, на основі яких необхідно конкретизувати такі організаційно-педагогічні умови, що будуть найбільш ефективними для реалізації проєктів державно-приватного партнерства та сприятимуть підготовці конкурентоспроможних кваліфікованих робітників, здатних працювати у динамічних умовах сучасного будівництва.

Список посилань

Фриз, Р. О. (2024). Зміст поняття «державно-приватне партнерство у сфері професійної освіти» в контексті проекту закону України «Про професійну освіту». *Професійна педагогіка*, 2(29), 96–104. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2024.29.96-104>

Класифікатор професій. (n.d.). Міністерство економіки України. <https://me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&id=6b52f95a-3fb6-43a2-b061-505aabc89813&tag=KlasifikatorProfesii>

Кількість здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти. Відкриті дані. (n.d.). Реєстр суб'єктів освітньої діяльності ЄДЕБО. <https://registry.edbo.gov.ua/opendata/prof-educators/>

Бирка, М. Ф., & Лупаренко, Л. А. (2023). Сутність, властивості та методи визначення конструкту «організаційно-педагогічні умови» у використанні веборієнтованих енциклопедій. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні науки*, 34(3), 5–24. <https://doi.org/10.32453/pedzbirnyk.v34i3.1476>

Гайдук, О., Герлянд, Т., Гоменюк, Д., Кулалаєва, Н., Пятничук, Т., & Радкевич, В. (2024). Сталий розвиток професійної освіти на основі державно-приватного партнерства. *Інноваційна професійна освіта*, 6(19), 10–32. <https://doi.org/10.32835/2786-619x.2024.6.19.10-32>

Радкевич, В., Кравець, С., Попова, В., Чепуренко, Я., & Крячко, В. (2024). *Механізми державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти у повоєнний час: методичні рекомендації*. Інститут професійної освіти НАПН України. <https://doi.org/10.32835/978-617-8167-09-7/2024>

Кравець, С. Г. (2022). Нормативно-правове забезпечення розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти. *Професійна педагогіка*, 1(24), 127–137. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.24.127-137>

Пригодій, М. (2011). Використання компетентнісного підходу при підготовці майбутніх учителів до профільного навчання учнів. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*, (3), 167–173. https://library.udpu.edu.ua/library_files/probl_sych_vchutela/2011/3/visnuk_24.pdf

Радкевич, В. О., Попова, В. В., Джурило, А. П., & Вороніна-Пригодій, Д. А. (2023). *Зарубіжний досвід розвитку публічно-приватного партнерства у сфері професійної освіти і навчання: практичний посібник*. Інститут професійної освіти НАПН України. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/739931>